

SECTION 4. ECONOMIC LAW AND ECONOMIC PROCEDURE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-10>

FUNCTIONING OF THE 'ELECTRONIC OFFICE' AND 'ELECTRONIC COURT' SUBSYSTEMS OF THE UNIFIED JUDICIAL INFORMATION AND TELECOMMUNICATION SYSTEM AND PERSPECTIVES FOR THE IMPLEMENTATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE JUSTICE SYSTEM OF UKRAINE

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДСИСТЕМ «ЕЛЕКТРОННИЙ КАБІНЕТ» ТА «ЕЛЕКТРОННИЙ СУД» ЄДИНОЇ СУДОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ПРАВОСУДДЯ УКРАЇНИ

Bohatchuk D. P.

*PhD in Law (Candidate of Science
of Law),
Senior Lecturer of the Faculty of Law
National University of Kyiv-Mohyla
Academy
Kyiv, Ukraine*

Богатчук Д. П.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач факультету
правничих наук
Національний університет
«Києво-Могилянська академія»
м. Київ, Україна*

Розвиток цифровізації правосуддя є важливим напрямом державного розвитку та вагомим питанням на шляху до набуття повноправного членства України в Європейському Союзі.

Аналізуючи наявний досвід України у вказаній сфері, важливо відзначити, зокрема, такі аспекти організації функціонування підсистеми «Електронний кабінет» та підсистеми «Електронний суд» Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (надалі – ЄСІТС):

– реєстрація в системі здійснюється з використанням чинного кваліфікованого електронного підпису (КЕП) (п. 4.2. Інструкції

з використання підсистеми «Електронний кабінет» ЄСІТС [1]; п. 4.2. Інструкції користувача підсистеми «Електронний суд» ЄСІТС [2]);

– електронні документи створюються в «Електронному суді» шляхом заповнення форм документів із застосуванням спеціального текстового редактора та підписуються КЕП автора або авторів (п. 2.4. Інструкції користувача підсистеми «Електронний суд» ЄСІТС [2]);

– користувачі можуть додавати до створених в «Електронному суді» документів інші файли, зокрема, зображення та відеофайли, з урахуванням технічних вимог щодо форм електронних документів та їх додатків, а також з урахуванням встановлених обмежень щодо їх розміру, формату та інших характеристик (такі обмеження зазначаються у спливаючих та інформаційних вікнах на відповідних сторінках та розділах Електронного суду) (п. 2.5. Інструкції користувача підсистеми «Електронний суд» ЄСІТС [2]); відповідні додатки (додані файли) також підписуються КЕП користувачів разом із документами, до яких вони додаються (п. 2.6. Інструкції користувача підсистеми «Електронний суд» ЄСІТС [2]);

– після створення та відправки електронних процесуальних та інших документів користувач може відслідковувати рух та стан розгляду документа (п. 2.7. Інструкції користувача підсистеми «Електронний суд» ЄСІТС [2]);

– формування «картки руху документу» дає можливість відслідковування такої інформації: дата створення; дата останнього коригування; дата підписання; дата відправки до суду; дата реєстрації в суді; дата набрання законної сили; стан документу (п. 5.12.5. Інструкції з використання підсистеми «Електронний кабінет» ЄСІТС [1]; п. 5.1.22. Інструкції користувача підсистеми «Електронний суд» ЄСІТС [2]).

Дослідивши особливості та розділи інтерфейсу кабінету користувача ЄСІТС, варто відзначити необхідність його вдосконалення для забезпечення орієнтованого на користувача підходу, зокрема, в частині інструментів створення та редагування процесуальних документів.

Користуючись підсистемою «Електронний кабінет» та «Електронний суд» особа може не лише подати первинну заяву до суду, але й також – вторинні заяви, тобто заяви, які подаються по справі, що вже зареєстрована та до якої є доступ в кабінеті «Електронного суду» (п. 12, п. 12.13.1. Інструкції з використання підсистеми «Електронний кабінет» ЄСІТС [1]). Крім того, є можливим оскарження рішень за допомогою засобів «Електронного суду» (п. 12.14. Інструкції з використання підсистеми «Електронний кабінет» ЄСІТС [1]).

Документи, що надходять через «Електронний суд», мають бути зареєстровані судами, іншими органами та установами в системі правосуддя (п. 2.21. Інструкції користувача підсистеми «Електронний суд» ЄСІТС [2]).

Процесуальними кодексами, зокрема, статтею 6 Господарського процесуального кодексу України, передбачено, що адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, їх територіальні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи, зареєстровані за законодавством України, в обов'язковому порядку реєструють свої електронні кабінети в ЄСІТС або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами [3]. Подібні положення містяться, зокрема, і в статті 14 Цивільного процесуального кодексу України [5] та статті 18 Кодексу адміністративного судочинства України [6].

Враховуючи важливість цифровізації паперових документів судових справ для розвитку електронного судочинства, варто звернути увагу на пункт 124 Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затвердженого рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21, згідно з яким «у разі надходження заяви учасника справи щодо ознайомлення з матеріалами справи чи окремими документами в електронному вигляді через підсистему «Електронний суд» суд, який отримав таку заяву, забезпечує сканування відповідних матеріалів справи чи окремих документів у паперовій формі, що перебувають у такому суді, та долучає їх до матеріалів електронної судової справи». Водночас, слід відзначити положення процесуальних кодексів, згідно з якими «[в] умовах воєнного чи надзвичайного стану у разі знеструмлення електромережі суду чи настання інших обставин, які унеможливають функціонування Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, суд може вручати особі, яка зареєструвала електронний кабінет, будь-які документи у справах, в яких така особа бере участь, у паперовій формі» (ч. 7 ст. 6 Господарського процесуального кодексу України [3], ч. 7 ст. 14 Цивільного процесуального кодексу України [5], ч. 7 ст. 18 Кодексу адміністративного судочинства України [6]).

З урахуванням найкращих зарубіжних практик та розробки нової концепції ЄСІТС (нової ЄСІКС), важливо максимально ефективно

використовувати сучасні технологічні інструменти. Слід врахувати можливості штучного інтелекту (ШІ) для функціонування електронного судочинства. При розгляді цього питання важливо наголосити на Висновку КРЕС № 26 (2023) «Рухаючись вперед: використання асистивних технологій у судочинстві» (Страсбург, 1 грудня 2023 року), згідно з яким «ШІ має радше підтримувати, а не замінювати суддів» (пункт 5 Висновку) [7]. У вказаному висновку наголошено на допоміжному (асистивному) характері ШІ для суду. Так, наприклад, відповідно до пункту 38 висновку КРЕС № 26 (2023), з метою ефективного планування розкладу та слухань «[а]систивний ШІ може бути використаний для визначення оптимального використання судового та суддівського часу для розгляду кожної серії проваджень, за які вони відповідають» [7].

З урахуванням потенціалу ШІ, зокрема, щодо обробки значного обсягу даних, знаходження закономірностей, генерування текстів, слід також врахувати і потенційні ризики ШІ, зокрема, щодо питань незалежності суддів, забезпечення неупередженості, безпеки та прозорості. Згідно зі ст. 16 Кодексу суддівської етики, затвердженого XI черговим з'їздом суддів України 22 лютого 2013 року, із змінами, внесеними згідно з Рішенням З'їзду суддів від 18 вересня 2024 року, «Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це не впливає на незалежність та неупередженість судді, не стосується оцінки доказів і процесу ухвалення рішень та не порушує вимог законодавства» [8].

Література:

1. Інструкція з використання підсистеми «Електронний кабінет» Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затверджена наказом ДП «ЦСС» № 74-ОД від 22.09.2021 року. URL: <https://wiki.court.gov.ua/images/c/cc/Інструкція_користувача_Електронного_кабінету_ЄСІТС.pdf>
2. Інструкція користувача підсистеми «Електронний суд» Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затверджена наказом ДП «ЦСС» № 74-ОД від 22.09.2021 року. URL: <https://wiki.court.gov.ua/images/e/e4/Інструкція_користувача_Електронного_суду_ЄСІТС.pdf>
3. Господарський процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 6, ст. 56. URL: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>>

4. Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затверджене рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21. URL: <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>>

5. Цивільний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2004. № 40–41, 42, ст. 492. URL: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>>.

6. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35–36, № 37, ст. 446. URL: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>>

7. Консультативна рада європейських суддів (КРЕС). Висновок КРЕС № 26 (2023): Рухаючись вперед: використання асистивних технологій у судочинстві (Страсбург, 1 грудня 2023 року). ССЈЕ(2023)3. URL: <https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/vysnovok_kryes_no_26_neoficiynuu_pereklad.pdf>

8. Кодекс суддівської етики, затверджений XI черговим з'їздом суддів України 22 лютого 2013 року, із змінами, внесеними згідно з Рішенням З'їзду суддів від 18 вересня 2024 року. URL: <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-11>

REGARDING THE LEGAL ASPECT OF TOURIST ACTIVITY

ЩОДО ПРАВОВОГО АСПЕКТУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Dyshkantiuk Yu. I.

*Doctor of Philosophy in Law,
Associate Professor of the Department
of Management
International Humanitarian University
Odesa, Ukraine*

Дишкантюк Ю. І.

*доктор філософії, доцент кафедри
менеджменту
Міжнародний гуманітарний
університет
м. Одеса, Україна*

Туристична діяльність є вельми розповсюдженим різновидом господарської діяльності, змістом якої є надання послуг організаційно-обслуговуючого характеру. У літературі туризм визначають як «один з феноменів правової реальності, що являє собою складне і суперечливе